

**ivn** natuur  
educatie

Natuurkiekers Alphen aan den Rijn



**Kiekerbulletin.** Digitale uitgave van de Natuurkiekers IVN Alphen aan den Rijn.

Actief sinds 2015

Layout en teksten  
Chris Groesser

Eindredactie  
Janny Eskes

Reactie email adres  
[nieuwsbrief@natuurkiekers.nl](mailto:nieuwsbrief@natuurkiekers.nl)

Meer informatie over ons is te vinden op [onze eigen website](#) en die van het [IVN Alphen aan den Rijn](#)

Social media  
[@Natuurkiekers](#)

Delen van de artikelen kunnen met toestemming zijn overgenomen uit het kwartaalblad van [IVN Alphen aan den Rijn](#)

De natuurkiekers komen 1 maal per maand bijeen in het [bezoekerscentrum de Veenweiden](#). 1 maal per maand gaan wij op "Safari" naar een natuurgebied in de regio.

Dit bulletin automatisch in je e-mailbox? Schrijf je in [via de website](#) van de natuurkiekers.

Nummer 4 Oktober 2022 Coverfoto's :

Voorzijde > Hermelijn verjaagt Ekster.  
Achterzijde > Hazepootje.



## Inhoud van deze uitgave

Over deze editie	1
Hermelijn verjaagt eksters	1
Geoorde fuut	1
Kievit	2
Spinnen en hun web	3
Workshop Kwade Hoek	6
Zeekraal	8
Fotografen	8
Meer rupsen in het zand	8
Kleine roodoogjuffer	16
Goudvliesbundelzwam	16
Stadsreus	16
Zilvervisjes	17
Witje door geel	18
Schildpad	19
Hazenpootje	19

## Over deze editie

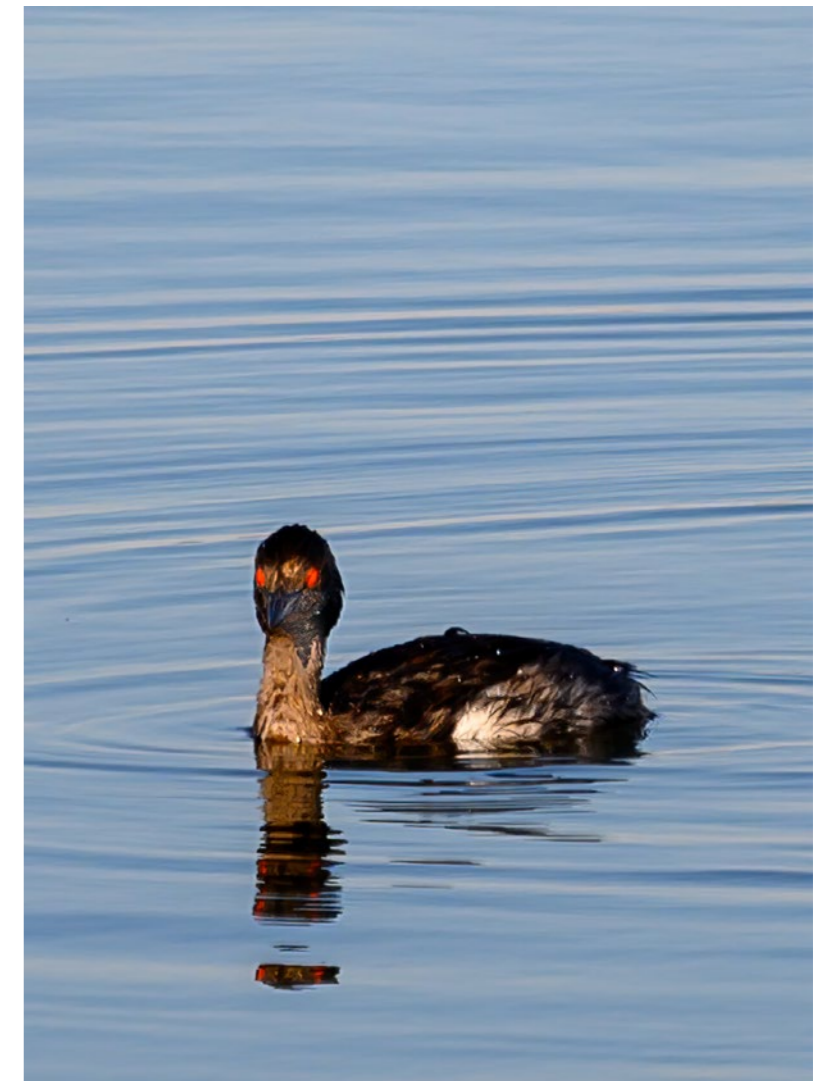
Een warme en vooral droge zomer in Nederland, met een aantal hitte- en droogterecords en een wat vroeg begin van de herfst. Dit vroege begin is niet wat het lijkt. Bomen beschermen zichzelf bij een dreigend watertekort door te doen wat er ook in de herfst gebeurt. Alle voedingsstoffen uit bladeren worden teruggetrokken waardoor deze, net als in de herfst, verkleuren en daarna afvallen. De typische herfstgeur treedt dan ook op. Voor velen is de herfst het mooiste seizoen. In deze uitgave onder andere aandacht voor bijzondere vogels in onze omgeving, spinnen, en rupsen aan de kust.

### Hermelijn verjaagt eksters

Op een warme zaterdagochtend gingen we vroeg op pad naar de [Driemanspolder](#). De 'Nieuwe' Driemanspolder is gelegen tussen Zoetermeer, Leidschendam en Voorburg. Deze polder is een voormalig waterschap uit de 17<sup>e</sup> eeuw. Het waterschap was verantwoordelijk voor de vervening, drooglegging en later de waterhuishouding in deze polder. De [molendriegang in Leidschendam](#) bemaalde de polder. Dit gebied is tussen 2017 en 2020 door het Hoogheemraadschap van Rijnland ingericht als [piekberging](#), natuur- en recreatiegebied, de reden voor de Natuurkiekers om naar dit gebied te gaan. De coverfoto, gemaakt door Pieter van Dijk, laat een gevecht zien tussen een hermelijn en een ekster dat plaatsvond op het parkeerterrein. Dit gevecht resulteerde in een overwinning voor de hermelijn en gebeurde op korte afstand.

### Geoorde fuut

Met zijn opvallende rode ogen is de geoorde fuut een mooie maar niet alledaagse verschijning in de Hollandse polders. Hij wordt meer gezien in de Drentse en Noord-Brabantse vennen. Blij verrast dat deze soort, hoewel op grote afstand, voor mijn lens verscheen. Deze futensoort is vrij kieskeurig wat zijn broedgebied betreft. Het nest moet beschermd kunnen liggen tussen vegetatie. De geoorde fuut leeft voornamelijk van insecten en hun larven en afhankelijk van de plaats en het tijdstip in het jaar ook van schelpen en schaaldiertjes. Het is is een beschermde inheemse soort. De geoorde fuut legt 4 eieren die in 3 weken worden uitgebroed. Zie voor meer informatie over deze soort en de verspreiding de web-



site van de [Vogelbescherming](#) en [Wikipedia](#). Foto's Chris Groesser.



### Kievit

De kievit is een van de meest kenmerkende (weide)vogelsoorten van ons land. Hij is onmiskenbaar met zijn kuif, zijn zwart-witte kleed en zijn unieke, opvallend brede vleugels, die in de baltsvlucht een belangrijke rol spelen, waarbij de kievitman spectaculaire buitelingen maakt en de zwart-witte ondervleugels van ver zichtbaar zijn. Aan de 'zang' die hij dan laat horen, heeft de kievit zijn naam te danken. Ook de vleugels maken een opvallend geluid. Het is in grote delen van Nederland nog steeds een broedvogel van open, agrarisch landschap. De hoogste dichtheden heb je in echte weidevogelgebieden, zoals Waterland



(NH) en Eemland (U). Buiten de broedtijd in grote groepen in open boerenland te vinden. Informatie [Vogelbescherming](#). Foto's Chris Groesser.

### Spinnen en hun web

Een groot aantal spinnen maakt helemaal geen web, maar jaagt actief op prooien of leeft van andere spinnen die in hun eigen web verstrikt raken. Een spinnenweb is een constructie door de spin geweven van spinrag. De spin produceert dit zelf. Dit spinrag is zo dun dat het door vliegende insecten niet wordt opgemerkt. Een andere eigenschap van het spinrag is dat het een negatieve elektrische lading heeft.





Spinnenweb in ochtendzon. Foto Pieter van Dijk

Een vliegend insect heeft een positieve elektrische lading. Daardoor wordt het als het een web dicht genoeg nadert, hierdoor aangetrokken. Foto's op pagina 3 zijn van Chris Groesser

## Workshop Kwade Hoek

Natuurkijkers onderweg in de Kwade Hoek. Foto Michael Kiewiet



Contrast natuur en industrie. Foto Janny Eskes

In de dagen voor de workshop, gepland op zaterdag 24 september, was de voorspelling regen en nog eens regen. In onderling overleg kon de afspraak met workshopleider [Nico van Kappel](#) van de ochtend naar de middag verplaatst worden. En met succes zoals bovenstaande foto toont. Er was best veel wind maar geen regen op wat druppels na. Exact op de afgesproken tijd



waren wij op de parkeerplaats en konden we het gebied ingaan. Mocht je dit zelf ook van plan zijn lees dan het advies over [waterdichte laarzen](#). Dit heeft als reden dat het gebied een open verbinding heeft met de zee en van oktober tot april kan



er met noordwestenwind of -storm zeewater op de wandelpaden komen. Bijzonder zijn de kleuren van de zoutminnende vegetatie en de rupsen. De [astermonnik](#) is een nachtvlinder, foto Michael Kiewiet, waarvan je hierboven een opname ziet.

De Astermonnik varieert in kleur en dat is afhankelijk van wat hij eet. Dit maakt dat hij onopvallend is voor zijn vijanden. De astermonnik staat op de rode lijst als bedreigde soort.

## Zeekraal

De kleuren van zeekraal variëren van groen tot dieprood zoals te zien op de foto gemaakt door Janny Eskes. Zeekraal groeit op stranden en in zoutmoerassen. En een zoutmoeras is het zeker op deze plek.

## Fotografen

De fotografen zijn allen lid van de groep Natuurkijkers in Alphen aan den Rijn. In de loop van dit jaar start er ook een groep in Oost-Achterhoek. Ik hoop deze in de eerste editie van 2023 aan jullie te kunnen voorstellen. Uiteraard met foto's van hun hand.

## Meer rupsen in het zand

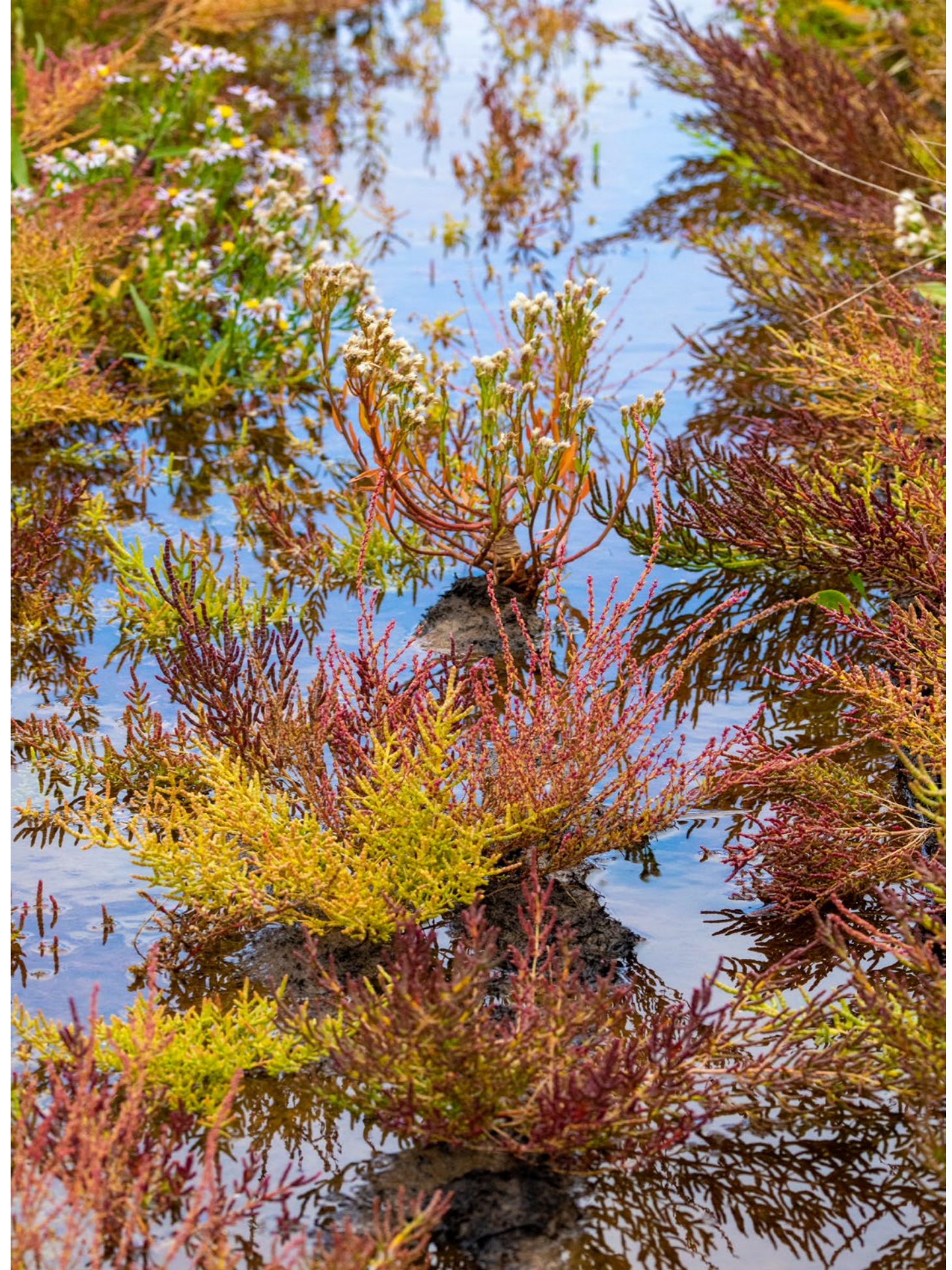
Niet alleen de astermonnik is een bijzondere verschijning. Ook de wolfsmelkpijlstaart mag er wezen. Een opvallende verschijning, met zijn lengte tot wel 7 cm, en de rode pijl aan de achterzijde van zijn lichaam. De [waardplanten](#) van deze rupsen zijn de wolfsmelksoorten maar ook de druif en de fuchsia. De vlinder is zeer zeldzaam. Hij was inheems tot 1965, maar wordt toch op een enkele



plaats in Nederland gezien. Het strand bij de Kwade Hoek is dus zo een plek. De populaties worden vooral in dit [soort gebieden](#) waargenomen. De rups van de wolfsmelkpijlstaart met de duidelijke pijl. Foto Chris Groesser. Op de foto eronder doet de rups zich duidelijk te goed aan de wolfsmelk. Foto Janny Eskes.



De foto op de rechterpagina is van Janny Eskes. De naam die ze aan deze foto heeft gegeven is spiegeling. Doelt ze hierbij op het reflecterende blauw van de lucht of zijn het de spiegelingen van zeekraal?





Zandheuveltjes. Foto Janny Eskes





Scheermes. De schelp van, voor menselijke consumptie geschikt, de Ensis. Foto Chris Groesser



2 maal de astermonnik. Foto links is van Michael Kiewiet, die rechts van Chris Groesser. Er is een duidelijk verschil in de kleur van de rups, wat vooral te maken heeft met het moment waarop en de positie waarin de verschillende foto's zijn gemaakt. Overigens kan de nabewerking van een foto eveneens een rol spelen. Het grootste verschil is wel dat tussen de kop en de staart. Wat wat is laat ik open... Reageren kan als je het denkt te weten via [e-mail](#) naar de redactie.





### **Kleine roodoogjuffer**

Onze beeldbank bevat op dit moment ruim 1700 foto's. Foto's die niet vaak gebruikt worden en die toch aandacht verdienen. Zo ook deze kleine roodoogjuffer. Als je deze in de vroege ochtend, wanneer de temperatuur nog relatief laag is en de juffer nog niet is opgewarmd, voor je lens krijgt is het genieten. Vliegen is er voor deze juffer nog niet bij maar als je rond de stengel draait waar hij op zit draait de juffer met je mee. De rode ogen maken van de juffer een juweeltje. Deze juffer is in de zomer talrijk aanwezig op drijvende planten.

Foto Hans Pet

### **Goudvliesbundelzwam**

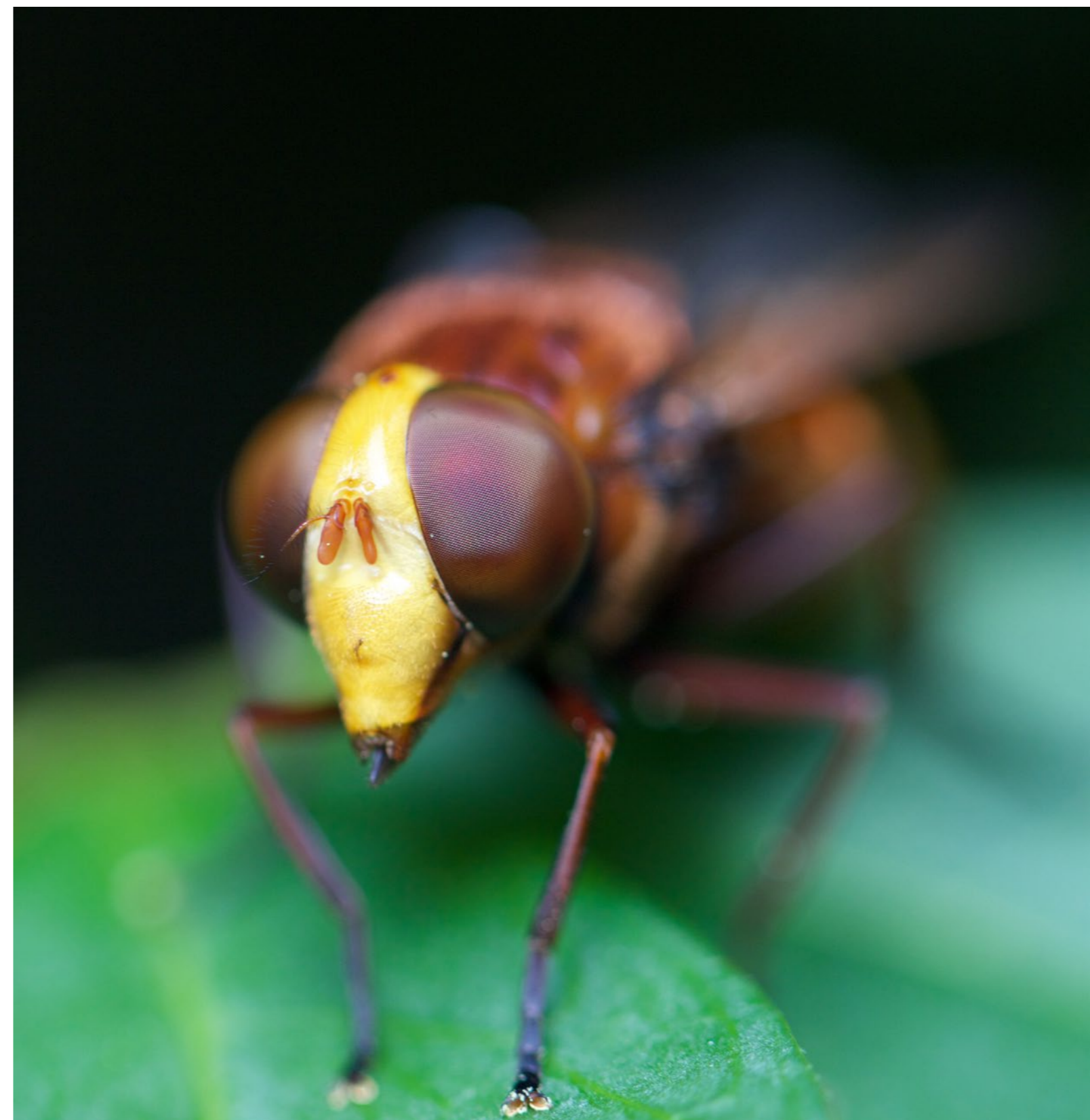
De identificatie is niet helemaal zeker. Het kan ook de gele bundelzwam zijn. Jaren geleden vastgelegd en daarna ook niet meer waargenomen. Komt voor op stronken of stammen van dood naaldhout in over het algemeen gemengde bossen. Weliswaar een bijzondere soort.

Foto Chris Groesser.



### **Stadsreus**

De stadsreus behoort tot de zweefvliegen en wordt door zijn lengte, hij kan wel 2,5 cm lang worden, ook wel hoornaar-zweefvlieg genoemd. Deze leeft zoals alle zweefvliegen van nectar en stuifmeel. Van oorsprong kom hij voor in



zuidelijk en centraal Europa maar door het warmer worden van de zomers komt hij steeds vaker ook in Nederland voor. Het insect kan absoluut niet steken. Foto Jordan Blaauw.

### **Zilvervisjes**

Het zilvervisje of suikergast is een klein insect van ongeveer 1 cm lang.

Je vindt ze vooral op vochtige plekken in je huis zoals badkamers. De naam heeft vooral te maken met de zilverachtige glans van de schubben die het lichaam bedekken en mogelijk ook zijn vermogen om watervlug weg te glippen. Foto Jordan Blauw.



**Witje door geel**



Een bijzondere opname van een witje. Een algemeen voorkomende vlinder, door gele bloemblaadjes heen gefotografeerd gefotografeerd met een macrolens van 90 mm, met als diaframa f/3.2 Het diafragma zorgt ervoor dat vrijwel alleen de vlinder scherp is. Foto Ellen van den Adel

### **Schildpad**



Ooit uitgezet door eigenaren die ze als klein schildpadje hadden aangeschaft maar het terrarium werd mogelijk te klein. Gedumpt in het oude veenriviertje de Kromme Aar. Deze geelbuikschilpadden overleven wel maar door de te lage zomertemperatuur van het water komen de eieren niet uit.

### **Hazenpootje**

Op de cover een bijzondere paddenstoel. Het hazenpootje. Foto gemaakt door Janny Eskes

